

Ryszard Markiewicz (1917 - 2006)

Metryczka: Urodził się 3 stycznia 1917 roku w Kursku na Uralu (Rosja), zmarł 11 lipca 2006 roku w Koszalinie.

Rodzice: Stanisław i Zofia (z domu Bruzio) Markiewicz. Rodzice Markiewicza zostali zesłani z Białegostoku w głąb Rosji za działalność w organizacji patriotycznej. W 1917 roku ojciec Ryszarda dołączył do oddziałów 5. Korpusu gen. Józefa Dowbór - Muśnickiego. Matka z małym dzieckiem została przewieziona do miejscowości Wiatka. Do wolnej Polski wróciła w 1919 roku. Ojciec Ryszarda walczył w 1920 roku z kozakami Budionnego w okolicy Zamościa, a po powrocie z wojny dostał gospodarstwo osadnicze na Wołyniu. Z czasem rodzina przeniósła się do Krzemieńca. Stanisław Markiewicz zginął podczas działań wojennych 1939 roku.

Lata nauki: Młody Markiewicz ukończył w Krzemieńcu Szkołę Podstawową (1931) i Seminarium Nauczycielskie (1936).

Służba wojskowa: Markiewicz ochotniczo zgłosił się do wojska i odbył służbę w Szkole Podchorążych w Równem. Służbę ukończył w 1937 roku w stopniu podchorążego.

Praca: W 1937 Markiewicz rozpoczął pracę zawodową jako nauczyciel w Szkole Zawodowej w Lubomlu. Odbył studium pracy społecznej dla nauczycieli wiejskich oraz ćwiczenia wojskowe przewidziane przed otrzymaniem stopnia podporucznika. W tym czasie też Markiewicz zetknął się po raz pierwszy z ruchem ludowym.

Kampania wrześniowa 1939 roku: W połowie sierpnia 1939 roku, wobec narastającego zagrożenia ze strony III Rzeszy, Markiewicz został zmobilizowany do wojska. Brał udział w walkach w obronie Ojczyzny na drodze Niemców do Warszawy pod Tomaszowem Mazowieckim. Wycofująca się dywizja dostała się 22 września do niewoli radzieckiej. Podporucznikowi Markiewiczowi udało się uciec i dotrzeć do Włodzimierza.

Pierwsze lata wojny: W październiku 1939 roku Markiewicz wrócił do pracy nauczycielskiej jako kierownik szkoły nr 3 w Lubomlu. Pracował na tym stanowisku do 21 czerwca 1941 roku. Po zajęciu terenów przez Niemców Markiewicz pozostał na stanowisku nauczyciela w roku szkolnym 1941/1942. W obawie przed wywózką na roboty przymusowe do Niemiec zatrudnił się w warsztatach kolejowych.

Konspiracja: Od jesieni 1941 roku Markiewicz działał w konspiracji. Jego wprowadzającym był Z. Rumel pseudonim "Krzysztof". W marcu 1942 roku Ryszard wstąpił do Armii Krajowej i przyjął pseudonim „Marek”. Początkowo zajmował się łącznością, wywiadem i kolportażem prasy konspiracyjnej, z czasem został komendantem miasta Luboml.

W obronie ludności polskiej na Wołyniu: W 1943 roku "Marek" wnioskował o utworzenie polskich oddziałów zbrojnych do obrony ludności polskiej przed ukraińskimi nacjonalistami. W połowie lipca 1943 roku powołano Oddział Partyzancki Kazimierza Filipowicza "Korda". Ryszard Markiewicz w stopniu podporucznika z nowym pseudonimem "Mohort" został zastępcą "Korda". Oddział liczył około 300 ochotników i działał w powiecie Luboml.

27 Wołyńska Dywizja Piechoty Armii Krajowej: Dotychczasowy oddział partyzancki "Korda" i "Mohorta" stał się I batalionem 43 pp. "Mohort" dowodził 1 kompanią. Oddział wziął udział w walkach na terenie Wołynia, Polesia i Lubelszczyzny, przechodząc szlak bojowy w ramach realizacji akcji "Burza" od stycznia do lipca 1944 roku. Żołnierze walczyli z Niemcami, podejmowali akcje sabotażowe i dywersyjne. Trzykrotnie wychodzili z niemieckiego okrążenia. 25 lipca wieczorem „Mohort” wydał ostatni rozkaz pożegnalny do swoich żołnierzy "... wiem, że czeka Was poniewierka, głód i bezdomność. Nie rozpaczajcie! ...Wierzę, że jeszcze pójdziecie do walki...".

W szeregach "NIE": Żołnierze 27 WDP AK nie mogli dostać się do Warszawy. W tej sytuacji Markiewicz skierował się do Chełma i włączył się w tworzoną równolegle organizację "NIE" z istniejącą jeszcze Armią Krajową. Markiewicz pomagał w uzyskaniu dokumentów żołnierzom, którzy z różnych przyczyn nie mogli wrócić do swych domów. Niestety liczne aresztowania wśród zakonspirowanych działaczy dokonywane przez Urząd Bezpieczeństwa i NKWD objęły też Markiewicza. Aresztowanie nastąpiło na początku stycznia 1945 roku. Podporucznik Ryszard Markiewicz poddany został torturom i skazany dwukrotnie na karę więzienia. Drugi wyrok nakazał 6 lat więzienia, w tym 2 lata pozbawienia praw publicznych.

Na Zachód: 24 grudnia 1945 roku Markiewicz został zwolniony z więzienia w wyniku amnestii i wyjechał z Chełma. W poszukiwaniu krewnych udał się do Warszawy. Nie odnajdując nikogo, wyruszył wraz z żoną do Gdańska, a stamtąd skierowany przybył do Sławna. Od 2 lutego 1946 roku z pomocą rodziców Markiewicz uruchomił polską szkołę w Malechowie na polecenie inspektora szkolnego ze Sławna.

Rodzina: Markiewicz ożenił się w 1944 roku ze Stanisławą z domu Stachniuk, która przeszła cały szlak bojowy 27 WDP AK jako sanitariuszka. Z nią zamieszkał w Malechowie. Tutaj urodziło się czworo dzieci: Waclaw, Adam, Ewa i Grażyna.

Kierownik Szkoły w Malechowie: Ryszard Markiewicz wraz z żoną rozpoczęli pracę z dziećmi, jak i z dorosłymi, przeciwdziałając zjawisku niepiśmiennych. Markiewicz podjął starania o nowych nauczycieli i o rozbudowę pomieszczeń szkolnych. Szkoła w Malechowie osiągnęła poziom pozwalający wielu uczniom kształcić się w szkołach średnich i wyższych. Za Markiewiczem w okolice Malechowa przybywali jego żołnierze, którzy osiedlali się tutaj, zakładali rodziny.

Działacz ruchu ludowego: Markiewicz przepracował w Malechowie 17 lat. W 1963 roku władze uznały, iż jest człowiekiem nieodpowiednim do pełnienia funkcji kierowniczych. „Mohort” musiał odejść z pracy w oświacie. Zajął się działalnością w ruchu ludowym. Z czasem przeniósł się do Koszalina. Żona Stanisława zmarła w 1984 roku. Markiewicz, działając jako kombatant, skupiał środowisko byłych żołnierzy 27 WDP AK.

Odnaczenia: Za zasługi bojowe i obywatelskie otrzymał Krzyż Virtuti Militari, dwukrotnie Krzyż Walecznych, Srebrny Krzyż Zasługi, Krzyż Partyzancki i inne.

Patron: mjr Ryszard Markiewicz ps. "Mohort" od 28 września 2007 roku był Patronem Gimnazjum w Malechowie, obecnie Szkoły Podstawowej w Malechowie.